

Enskild motion

Motion till riksdagen 2015/16:1675

av Finn Bengtsson (M)

Ökad kommunal rättssäkerhet med en oberoende revision

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en ändring i kommunallagen för att öka rättssäkerheten inom den kommunala förvaltningen och tillkännager detta för regeringen.

Bakgrund

Fördelningen av makt och ansvar inom statlig verksamhet mellan riksdag, regering och statliga myndigheter och bolag har genomgått en lång rad av nödvändiga reformer över åren, även under senare tid. Så till exempel tillskapades en grundlagsskyddad oberoende riksrevision år 2003. Sammantaget har denna successiva reformation av statsförvaltningen lett fram till att vi i grundlag fäst att regeringen styr riket, är ansvarig inför riksdagen som i sin tur ansvarar för att granska regeringen och dess förvaltning samt att förvaltning och myndigheter har viss självständighet med därtill hörande ansvar och att statstjänstemännens rättsställning och egna ansvar är reglerat i lag.

Annorlunda är det med kommunerna. Deras verksamhet regleras huvudsakligen i kommunallagen som fortfarande efter 150 år bär på icke-reformerade sakförhållanden när det gäller tydligt lagreglerad ansvarsfördelning mellan politiker och tjänstemän, och avsaknaden av en lagfäst oberoende revision. Det skiljer sig alltså tydligt mellan den statliga och den kommunala sektorn när det gäller att uppdatera lagar som reglerar makt och ansvarsfördelning till fördel för en betydligt bättre rättssäkerhet idag på detta område inom den statliga förvaltningen jämfört med den kommunala. Detta är förvånande, bland annat mot bakgrund av att den kommunala verksamheten innefattar ansvar för över en

miljon anställda och har ett ägande och drift av nästan 40 gånger så många bolag som staten. Därtill betalar en majoritet av svenska folket enbart skatt till kommunerna, som i sin tur omsätter mångmiljardbelopp årligen utan att ens en lagfäst helt oberoende kommunal revision existerar. Till skillnad från statens tjänstemäns lagreglerade rättsliga situation så lyser denna fortfarande med sin frånvaro för kommunala tjänstemän som i många fall har betydande praktiskt ansvar som berör enskilda och olika viktiga förtroenden att förvalta, men för vilka det formella ansvarsutkrävandet fortfarande åvilar de kommunala politikerna och som kan utkrävas av folket i allmänna val vart fjärde år.

Motivering

Vid sidan av de uppenbara demokratiska riskerna med en icke-reformerad kommunallag i väsentliga stycken, blir skandaler i den kommunala sektorn som antyder inblandning av exempelvis släkt-, vänskaps- eller annan intressekorruption särskilt beklämmande när den lagliga regleringen är otidsenlig och otydlig. Den tidigare chefen för Riksrevisionsverket, Inga-Britt Ahlenius, har i en serie viktiga artiklar sökt fästa vår uppmärksamhet på detta problem av rättsosäkerhet i den kommunala sektorn jämfört med den statliga under bland annat den talande titeln ”Ett förvuxet lekmannavälde” (DN 8 juli 2013). Mot bakgrund av detta, och resonemanget i övrigt ovan, föreslogs under förra riksmötet en ändring i kommunallagen med syfte att öka rättssäkerheten inom den kommunala förvaltningen, där bland annat möjligheterna att inrätta en oberoende kommunrevision som har till uppgift att tydligare granska och klargöra ansvarsfördelningen mellan kommunpolitiker och kommunala tjänstemän.

Detta förslag avslogs av utskottet bland annat med motiveringen att utskottet ansåg att förändringar som gjorts i kommunallagen redan från och med 1 januari 2011 hade stärkt den kommunala revisionens oberoende och att det därför inte behövdes någon ytterligare åtgärd i denna fråga. Men därtill angav utskottet att utredningen om en kommunallag för framtiden (SOU 2015:24) nyligen hade överlämnats till regeringen och bereds där, varför inte ytterligare åtgärd med anledning av motionen befanns motiverad.

Emellertid har inte den aktuella utredningen förslag i linje med vad motionen i huvudsak fokuserar på. Jag finner därför anledning att yrkandet om en ändring i kommunallagen för att öka rättssäkerheten inom den kommunala förvaltningen i enlighet med det som föreslås i denna motion blir föremål för en förnyad bedömning av utskottet. Jag vill att riksdagen med bifall av denna motion ger regeringen detta tillkänna.

Finn Bengtsson (M)